

Minister Finansów i Gospodarki

Warszawa, 11 marca 2026 roku

Sprawa: Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie rozważenia dokonania zmian w zakresie zwolnienia podatkowego i dokumentowania przekazania środków pieniężnych w ramach umowy darowizny na rachunek bankowy wierzyciela obdarowanego

Znak sprawy: DPL1.055.1.2026

Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Stanowisko Ministra Finansów i Gospodarki

Szanowny Panie Rzeczniku,

w związku z wystąpieniem z 12 lutego 2026 r., (znak: V.511.593.2025.EG), w sprawie rozważenia przez Ministra Finansów i Gospodarki zmiany dotychczasowego stanowiska administracji skarbowej, co do możliwości skorzystania ze zwolnienia od podatku z art. 4a ust. 1 ustawy o podatku od spadków i darowizn¹, w przypadku udokumentowania przekazania darowizny pieniężnej przez darczyńcę wprost na konto bankowe wierzyciela obdarowanego, oraz wskazanie działań, które mogłyby zostać podjęte w celu zapewnienia jednoznacznego i przewidywalnego stosowania przepisów na korzyść podatników, uprzejmie przedstawiam poniższe stanowisko.

Przedmiot wystąpienia

Przedmiotem wystąpienia jest postulat rozważenia zmiany dotychczasowego stanowiska administracji skarbowej, co do możliwości skorzystania ze zwolnienia od podatku z art. 4a ust. 1 uPSD, zgodnie z którym przekazanie przez darczyńców darowizn pieniężnych wprost na konto bankowe wierzyciela obdarowanego wyklucza skorzystanie z tej ulgi. Dodatkową prośbą jest wskazanie możliwych działań, także legislacyjnych, jakie Minister Finansów i Gospodarki ewentualnie podjąłby w celu poprawy sytuacji podatników. Wystąpienie oparte jest na skargach

¹ Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz.U. z 2024 r. poz. 1837 z późn. zm.); dalej jako „uPSD”

obywateli, w których wskazują działania profiskalne organów podatkowych i literalną interpretację warunków zwolnienia z art. 4a ust. 1 uPSD, co pozbawia podatników możliwości skorzystania z niego w opisanych sytuacjach.

Obowiązujące przepisy, warunki zastosowania zwolnienia z art. 4a uPSD oraz przepisy konstytucyjne

Jak zostało to już zauważone w piśmie z 12 lutego 2026 r., zgodnie z art. 4a ust. 1 uPSD zwalnia się od podatku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych przez małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę, jeżeli:

- 1) zgłoszą nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie 6 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego powstałego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 2–5, 7 i 8 oraz ust. 1a–2, a w przypadku nabycia w drodze dziedziczenia – w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4, oraz
- 2) w przypadku gdy przedmiotem nabycia tytułem darowizny lub polecenia darczyńcy są środki pieniężne, a ich wartość doliczona do wartości majątku nabytego dotychczas od tej samej osoby w roku, w którym nastąpiło ostatnie nabycie, i w okresie 5 lat poprzedzających ten rok przekracza kwotę określoną w art. 9 ust. 1 pkt 1 - udokumentują ich otrzymanie dowodem przekazania na rachunek płatniczy nabywcy, na jego rachunek, inny niż płatniczy, w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej lub przekazem pocztowym.

Zgodnie z ust. 3 ww. artykułu, w przypadku niespełnienia ww. warunków, nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych podlega opodatkowaniu na zasadach określonych dla nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej.

Warto również podkreślić, że zgodnie z ust. 4 tegoż artykułu obowiązek zgłoszenia nie obejmuje przypadków, gdy:

- 1) wartość majątku ostatnio nabytego doliczona do wartości majątku nabytego dotychczas od tej samej osoby lub po tej samej osobie w roku, w którym nastąpiło ostatnie nabycie, i w okresie 5 lat poprzedzających ten rok nie przekracza 36 120 zł lub
- 2) nabycie następuje na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego albo w tej formie zostało złożone oświadczenie woli jednej ze stron.

Celem zwolnienia jest zniesienie obciążeń podatkowych dla nabywających nieodpłatnie majątek od osób najbliższych. Obowiązek zgłaszania i dokumentowania organowi podatkowemu nabycia majątku pod tytułem darmym przez nabywców zwolnionych od podatku miał na celu zapewnienie szczelności systemu podatkowego². Ustawodawca w sposób jasny i precyzyjny uzależnił możliwość skorzystania z omawianego zwolnienia od przedstawienia określonego dokumentu wskazanego w tym przepisie, ograniczając w ten sposób swobodę dowodzenia w zakresie okoliczności uprawniających podatnika do uzyskania zwolnienia.

²Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych, V kadencja Sejmu RP, druk sejmowy nr 726

W kontekście warunków wprowadzania zwolnień od podatku należy mieć na względzie stosunkowo szeroki margines swobody regulacyjnej, jak i rozbudowany katalog wymogów o charakterze formalnym przy tworzeniu obowiązków podatkowych, co odzwierciedla rozdział X "Finanse publiczne" Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej³. Istotne przy tym są art. 217 tegoż rozdziału oraz art. 84 Konstytucji RP (znajdujący się w rozdziale II „Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela”). Z art. 84 Konstytucji RP wynika powszechny obowiązek ponoszenia przez każdego ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie. Artykuł 217 Konstytucji RP adresowany jest przede wszystkim do podmiotów tworzących prawo, formułuje zasadę wyłączności ustawowej w dziedzinie nakładania podatków i innych danin publicznych.

W świetle tych przepisów dopuszczalna jest swoboda regulacyjna ustawodawcy w kształtowaniu ulg i zwolnień podatkowych. Warto wspomnieć, że z Konstytucji RP nie wynika obowiązek przyjmowania przez ustawodawcę, w dziedzinie ciężarów i świadczeń publicznych, wyłącznie rozwiązań korzystnych dla podatników. Ustawodawca waży bowiem potrzeby państwa i społeczeństwa oraz obowiązki nakładane na organy państwa Konstytucją RP i ustawami. Stosownie do skali owych potrzeb musi zadbać o środki na sfinansowanie tychże obowiązków.

Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie w swym orzecznictwie wskazywał, że ustawodawca ma swobodę w wyborze różnych konstrukcji zobowiązań podatkowych, przez które system podatkowy ma zapewnić gromadzenie dochodów państwa, umożliwiającą realizację wydatków publicznych, wpływające na gospodarcze, socjalne i społeczne zachowania podatników. Swoboda przysługująca ustawodawcy jest jeszcze większa, gdy kształtuje on system ulg i zwolnień podatkowych (zob. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 25 listopada 1997 r., sygn. akt K 26/97).

Ponoszenie ciężarów i świadczeń publicznych jest obowiązkiem konstytucyjnym, którego realizacja łączy się z ingerencją w prawa majątkowe i prawo własności. W tym miejscu warto podkreślić, że przepisy dotyczące zwolnienia podatkowego są wyjątkiem od zasady powszechności opodatkowania wynikającej ze wspomnianego art. 84 Konstytucji RP. Znając tę zasadę obywatel powinien mieć świadomość konieczności i nieuchronności ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych lub wypełnić obowiązki wynikające z ustaw podatkowych, jeżeli wprowadzają przepisy określające warunki do odstępstwa od tej zasady. Konsekwencją niedochowania staranności wymaganej przez prawo dla skorzystania ze zwolnienia od podatku od spadków i darowizn jest opodatkowanie nabytego majątku.

Stanowisko odnośnie do postulatów przedstawionych w wystąpieniu

Odnosząc się do przedstawionych postulatów uważam, że na moment sporządzania niniejszego pisma nie jest zasadna zmiana linii interpretacyjnej organów podatkowych.

Część składów sędziowskich przy rozstrzyganiu przedmiotowych spraw kieruje się wyłącznie wykładnią celowościową, w oderwaniu od wykładni literalnej. Interpretując przepis art. 4a ust. 1 uPSD oceniają przesłankę wyrażoną w pkt 2 tego przepisu, jako „technikalia” (zob. wyrok NSA z 24 sierpnia 2017 r. sygn. akt II

³Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.); dalej jako „Konstytucja RP”

FSK 2104/15) ograniczając się jedynie do zachowania celu prorodzinnego zwolnienia. Sądy zdają się nie dostrzegać, że konstruując zwolnienie podatkowe ustawodawca kierował się złożonym celem: z jednej strony dążył do wprowadzenia prorodzinnego rozwiązania podatkowego, a z drugiej strony określił takie warunki korzystania z tego zwolnienia, które pozwalają na zapewnienie bezpieczeństwa obrotu prawnego i systemu podatkowego. Oba te aspekty *ratio legis* art. 4a uPSD powinny być uwzględniane przy dokonywaniu wykładni pkt 2 tego przepisu.

Zwolnienie podatkowe, jako odstępstwo od konstytucyjnej zasady powszechności opodatkowania, wymaga ścisłej wykładni oraz stosowania ograniczonego wyłączenie do sytuacji jednoznacznie określonych przez ustawodawcę. Sądy administracyjne akcentują stosowanie szerszej wykładni celowościowej z uwagi na cel społeczny zwolnienia (ochrona interesów majątkowych członków najbliższej rodziny), jednak z poglądem takim nie sposób się zgodzić, gdyż cel ten można osiągnąć już w rezultacie wykładni literalnej.

Granice zwolnienia podatkowego i to jak z niego skorzystać są wyraźnie określone, zatem nie jest konieczne sięganie do innych rodzajów interpretacji przepisów prawa. Wykładnia dokonana przez sądy administracyjne jest niezgodna z literą prawa i intencją ustawodawcy, którą w przypadku określenia wymogów z art. 4a ust. 1 pkt 2 uPSD było jak najprostsze udokumentowanie transferu pieniędzy między członkami najbliższej rodziny. W ocenie Ministra Finansów i Gospodarki przepis art. 4a uPSD, mimo, że dotyczy materii podatkowej skomplikowanej ze swej istoty, jest czytelny dla podatników. Wszystkie regulacje dotyczące tego zwolnienia zawarte są w jednym artykule. Termin do dokonania zgłoszenia jest odpowiednio długi, a w dobie cyfryzacji, dostępności prostych i szybkich narzędzi do dokonania transferu pieniędzy, samo udokumentowanie otrzymania środków pieniężnych na rachunek podatnika nie jest nadmiernie uciążliwe w stosunku do korzyści, jakie otrzymuje nabywca majątku w postaci całkowitego zwolnienia od podatku (bez jakiegokolwiek limitu).

Ponadto, w niniejszym zwolnieniu podatkowym istotny jest także aspekt uszczelniający system podatkowy. Warunki określone w art. 4a ust. 1 pkt 2 uPSD mają charakter prewencyjny, mający zapobiegać legalizowaniu przychodów nieznajdujących pokrycia w źródłach ujawnionych lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych lub niezgłoszonych do opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, a także dokumentowaniu fikcyjnych lub niezgłoszonych w terminie darowizn. Trudno zgodzić się ze stanowiskami judykatury, że wpłata darowizny na konto osoby trzeciej zapewnia tę szczelność. Według uzasadnień sądów administracyjnych, tak jak Pan Rzecznik zauważył, wpłata taka w sposób wyraźny i niewątpliwy dokumentuje kto, komu i ile darował, potwierdzając rzeczywisty charakter dokonanej umowy darowizny. Cel, jakim jest zapewnienie szczelności systemu podatkowego, miałby zostać osiągnięty także w przypadku, gdy mamy do czynienia z udokumentowaniem darowizny środków pieniężnych dowodem ich przekazania na rachunek bankowy innego – niż obdarowany – podmiotu, ale na jego rzecz. Powód, dla którego nie sposób się zgodzić z tym stanowiskiem, zostanie przedstawiony w dalszej części pisma.

Zaznaczę ponownie, że z Konstytucji RP nie wynika obowiązek przyjmowania przez ustawodawcę, w dziedzinie ciężarów i świadczeń publicznych, wyłącznie rozwiązań korzystnych dla podatników. W zasadzie każdy podatek jest - w pewnym sensie - niekorzystny dla podatnika, pomniejsza bowiem jego majątek, jednak w zamian za rzeczywiste, zakładane albo deklarowane korzyści ze sprawnego funkcjonowania państwa i jego organów. Ustawodawca, prócz nakładania danin, ma prawo określać kategorie podmiotów zwolnionych od podatku lub kategorie

podmiotów, którym przysługują określone ulgi podatkowe, o ile realizuje w ten sposób wartości konstytucyjnie chronione (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 25 listopada 1997 r., sygn. akt K 26/97).

Przechodząc do problemów praktycznych i prawnych wynikających ze stanowiska judykatury, należy zauważyć, że zaaprobowanie wskazanej wykładni art. 4a ust. 1 pkt 2 uPSD spowoduje, że sprawy podatkowe, które miały być relatywnie proste (złożenie zgłoszenia SD-Z2 i załączenie potwierdzenia przelewu na konto obdarowanego), staną się sprawami, w których organ podatkowy będzie zobowiązany m.in. wezwać podatnika do złożenia wyjaśnień, dokonać analizy umowy łączącej obdarowanego z podmiotem trzecim, zbadać kim jest podmiot trzeci.

O ile przyjęcie takiej konstrukcji zwolnienia byłoby społecznie pożądane przy założeniu, że podatnicy stosują rozwiązania podatkowe zgodnie z literą prawa, to w ocenie Ministra Finansów i Gospodarki istnieją poważne obawy, że w niektórych przypadkach będzie ono wykorzystywane do obejścia przepisów prawa podatkowego. Do nieuprawnionego zwolnienia nabycia środków pieniężnych przez obce osoby trzecie może dojść w przypadku, gdy umorzenie zobowiązania będzie pozorne tj. przedłożone organowi podatkowemu dokumenty są fikcyjne, a zobowiązanie nie istnieje. Organ podatkowy nie będzie miał możliwości zweryfikowania czy zobowiązanie rzeczywiście istniało, co w konsekwencji może prowadzić do niekontrolowanego rozszczelnienia systemu podatkowego.

Z uwagi na brak szczegółowych informacji, nie jestem w stanie w pełni odnieść się i wyjaśnić wątpliwości obywateli, które zaprezentował Pan Rzecznik, gdzie w podobnych stanach faktycznych część podatników miałyby skutecznie korzystać ze zwolnienia podatkowego. Być może część z tych sytuacji dotyczyła wpłat na rachunek dewelopera, gdyż w 2012 r. Minister Finansów wydał interpretację ogólną w sprawie stosowania przepisów art. 4a pkt 2 ustawy o podatku od spadków i darowizn⁴. Wątpliwości budziło stosowanie zwolnienia, gdy środki pieniężne będące przedmiotem darowizny lub polecenia darczyńcy zostały przekazane bezpośrednio na rachunek bankowy dewelopera, ale na rzecz nabywcy, który zawarł umowę z deweloperem. Interpretacja przesądza, że w przypadku gdy przedmiotem nabycia tytułem darowizny lub polecenia darczyńcy są środki pieniężne, warunek określony w zwolnieniu jest spełniony także wtedy, gdy nabywca udokumentuje ich otrzymanie dowodem przekazania bezpośrednio na rachunek dewelopera w wykonaniu zawartej z nim umowy. Takie stanowisko Ministra Finansów wynika jednak z faktu, że obdarowany (nabywca nieruchomości od dewelopera) posiadał dedykowane mu subkonto, na które można było dokonać przelewów – zatem darczyńca przekazując pieniądze z pominięciem np. rachunku osobistego obdarowanego, ale na subkonto dedykowane obdarowanemu, co pozwalało w prosty i niebudzący wątpliwości potwierdzić fakt darowizny na rzecz obdarowanego.

Mając na względzie przedstawione powyżej uzasadnienie, nie sposób podzielić interpretacji sądów administracyjnych w przedstawionych przez Pana Rzecznika orzeczeniach.

⁴Interpretacja ogólna nr PL/LM/834/10/BNJ/12/41 Ministra Finansów z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie stosowania przepisów art. 4a pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2009 r. Nr 93, poz. 768, z późn. zm.) (Dz. Urz. Min. Fin. z dnia 24 lutego 2012 r., poz. 9)

Uprzejmie dziękuję za przedstawienie wątpliwości związanych ze stosowaniem przepisów obejmujących zwolnienie od podatku od spadków i darowizn dla osób najbliższych. Ministerstwo Finansów monitoruje na bieżąco działanie przepisów podatkowych w praktyce (m.in. w oparciu o orzecznictwo sądów administracyjnych). Dostrzegając przedstawiony w wystąpieniu praktyczny problem z dokumentowaniem darowizn dokonanych przez rzetelnych podatników, dokonamy analizy możliwości wprowadzenia ułatwień dla podatników w limitowanym ustawą zakresie, przy jednoczesnym zapewnieniu szczelności systemu podatkowego i prawidłowej realizacji wpływów budżetowych. Przy wprowadzaniu zwolnień od podatku od spadków i darowizn należy mieć na względzie fakt, że podatek ten jest elementem systemu podatkowego, który ma zapobiegać wykorzystywaniu rozwiązań w nim występujących dla unikania zapłaty innych podatków.

Przedstawiając powyższe, wyrażam nadzieję, że przedstawione wyjaśnienia pozwolą na usunięcie zgłoszonych wątpliwości.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Jarosław Neneman
Podsekretarz Stanu

w Ministerstwie Finansów